

Lőrinc Katalin

Erős nőekkel

GYEREKEK / NÉHÁNY PERCNYI LOCK; I/II/III/IIII

Két külföldi táncprodukcióval vett részt a Trafó az idei Budapesti Őszi Fesztiválon, bár közülük az egyiket – feltehetőleg színpadtechnikai okokból – a Thália Színházba „helyezte ki”. Ha kapcsolódást keresünk a két vendégest között (s erre mindig hajlamos az ember, ha egymás mellett értékel két előadást), akkor azt valahol a női energiák dominálásában találhatjuk meg. Eltérés több van – s e változatosságnak csakis örülhetünk: míg az egyik est humorról, temperamentumról, emóciókról, sodrásról szól, addig a másik egy különleges formai ötletre épül.

Louise Lecavalier *Gyerekek / Néhány percnyi Lock* című estje a Trafóban afféle „3 in 1”: a tánc történet három, világraszóló nagysága, a „fizikai színház” úttörői hozták létre: Lecavalier mellett Nigel Charnock és Édouard Lock. Lehet vitatkozni – s vitatkozunk is folyvást – a „physical theatre” kifejezés magyar fordításán, de egy biztos: az angol eredeti konkrétan azt a brutálisan kemény és virtuóz testszínházat jelöli, mely csaknem egyszerre rázta fel (a nyolcvanas évek elején) a konszolidált modern táncszínpadot mind Kanadában, mind Nagy-Britanniában.

És most a kanadai ág, a La La La Human Steps nevet viselő, 1980-ban alakult társulat világszámmá híresült pörgő hajítóg ránátját, Louise Lecavalier-t végre személyesen láthattuk Budapesten, önálló műsorával a Trafó színpadán. (A híres társulat ugyanis sosem járt nálunk, a magyar nézőnek Bécsig kellett kirándulnia, hogy láthassa.)

Az első, hosszabb lélegzetű kettőst az angol „physical theatre”-idol, a DV8-alapító Nigel Charnock alkotta Louise és partnere, a fiatal Patrick Lamothe számára. Ennyi idő (huszonöt-harminc év) kellett tehát ahhoz, hogy az óceán két partján tevékenykedő rokon lelkek találkozzanak.

Charnock le sem tagadhatja nálunk is ismert kamaszos játékosságát. Talán két-három éve annak, hogy trafóbeli szólóestjén szó szerint kipakolta az egyik néző táskáját, kitarta a januári hidegben az utcára vezető szolgálati kaput, és társalogni kezdett egy kutyáját sétáltató járókelővel. Most bemutatott műve ehhez képest (is) konszolidált, szépen építkező, barátságos darab. Adva van egy vadóc (ki más, mint Lecavalier), s hozzá szeretettel, empátiával viszonyuló társa, akik zenéről zenére, hangulatról hangulatra kísérik egymást végig a *Gyerekek* című opus jelenetein. Nyilvánvaló a zenei ihletés: van itt Leonard Cohen, Puccini, Janis Joplin, Michael Nyman (szinte csupa szenvedélyes nagyjágyú). Charnock kellő iróniával kezeli ezeket az emocionális anyagokat, mindazonáltal helyet hagy az emócióknak.

Itt nem a férfias atletizmusáról híres Lecavalier-t látjuk, hanem egy játékosat, érzékenyt és humorra nyitottat. Igaz, hogy nem annyira nő, hanem inkább egy fiús kamasz lány képét adja (jóval fiatalabb partnere koránál érettebbnek tűnik mellette) – de hiszen irányadó a „gyerekek” téma. Mindeközben – szerencsére – egyikük sem próbálkozik konkrét gyermekszerűséggel, s bár a hangfelvétel gyermekzajai – sírás, kacaj, gügyögés, göcögés – néha figyelmeztetnek, mire asszociáljunk, valójában nincs különösebben ránk erőltetve semmi.

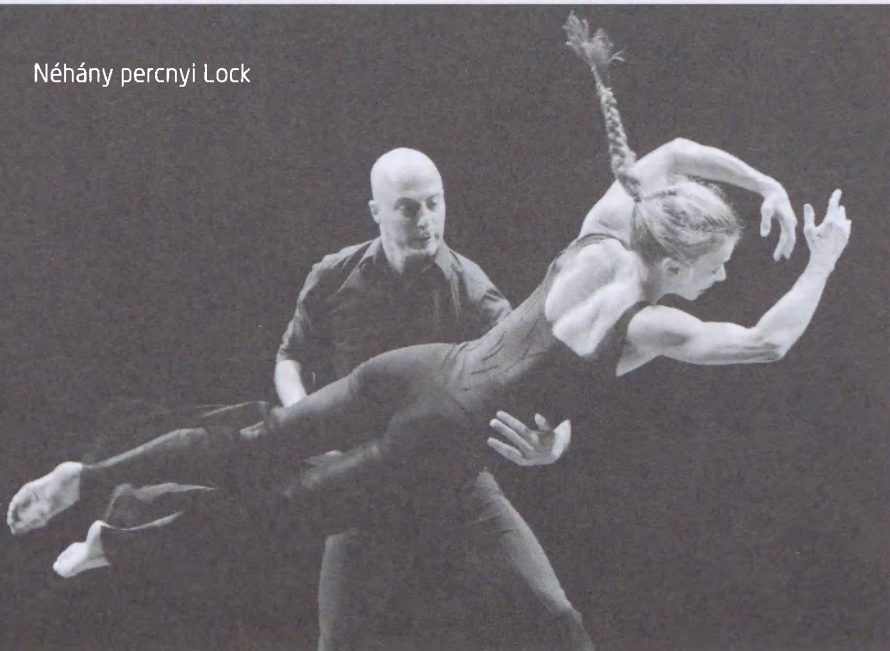
Mindig akad új ötlet, új hangulat: botos-harcias, bulizós, párnacsatás, összetartozós-kontaktos, locsolós, kötekedős, aztán egyszer csak, ahogyan ez gyerekeknél is lenni szokott, egy ponton felhagynak az egésszel. Sötét – s mi tapsolhatunk.

Csak annyi szünetet kért a művész a két műsor-rész között, hogy átöltözzön, haját megszáritsa (vízzel leöntve távozott az előző játékból), s hogy a lámpákat átállíthassa a műszaki személyzet. Már ez a jellegzetesen kemény világítás is ismerős lehet annak, aki látott már La La La-produkciót: a frontális (fény)támadás, amely a hátsó fal tövéből a nézőtérre irányul, jellemző Édouard Lock táncstílusára is.

Két régebbi Lock-darab, a 2 (1995) és a *Salt* (1998) részleteiből készült a második, rövidebb, ám technikailag annál igényesebb rész. Lecavalier nemhogy elfáradt volna, hanem – jó dramaturgiai érzéssel – a végére hagyta a legmozgalmasabb, legerősebb hatású képsorozat. A *Néhány percnyi Lock*ban nincsenek lelki rezdülések vagy kedélyes történés, izom és lendület a főszereplő. Kristálytisza, pontosan koordinált mozgássorok, kíméletlen ismétlődések lankadatlansága. S bármilyen kemények is ezek az elemek, valami magától értetődő folyamatosság egybeköti őket, amitől aztán nem csupán izgalmas, de kellemes is nézni a két, Iggy Pop-zeneje szíporkát. Elijah Brown személyében új, nagyszerű partnert is megismerhettünk ebben a részben.

Az I-II-III-IV cím már betűképpel is pontosan leképezi a belga Kris Verdonck előadását. Épp így néz ki

Néhány percnyi Lock

ugyanis, ami közel egy óra alatt a szemünk előtt lejátszódik a Thália Színház színpadán: először egyetlen táncosnő függ – hevederrel rögzítve – a zsinórpádlásról a színpad „légterébe”, majd kettő, majd három, végül pedig négy... Valóban: akár egy-egy „I” betű, mozdulatlanul ereszkedik alá testük, hogy lassan, a függesztő-szerkezet mozgásával különös légtáncba lendüljön.

Az első test „alászállásánál” persze még nem tudhatjuk, hogy – szinte azonos koreográfiával és „útvonallal” – még háromszor fogjuk látni csaknem ugyanazt. Ha tud-

megállapításunk: ez lehet minden táncos. Így pörögni vagy lebegni egy elnyújtott mozdulatban az egyensúlyvesztés rizikója és a talajsúrlódás fékező hatása nélkül. Eddig legfeljebb filmtrükkökkel láthattunk hasonló víziót életre kelteni, most íme, egy egyszerű szerkezettel, amelynek tartó-függesztő szerepe hasonló a marionettbábuk felfüggesztéséhez, a valóságban is lezajlik. De gondolhatunk vízben történő táncmozgásra is; egyes pillanatokban pedig, amikor a teljesen mozdulatlan, erőteljesen megfeszített test pördül ide-oda a levegőben, a szobrok szállítása is „beugrik”.

A következő jelenethez fényfüggöny mögött emelik fel a második balerinát, aki mint-ha az első klónja lenne: ruhája, haja, sminkje azonos. Most már ketten kezdik meg útjukat Stephan Quix repetitív, minimalista zenéjére a légtérben. Párhuzamosan végzik ugyanazt, de sosem teljesen egyformán.

Tükörkép nincs, összekoccanás sincs (pedig eszünkbe jut a testek tehetetlenségének törvénye is). Később ugyanígy kapcsolódik be a harmadik test is. A páratlan számból adódó aszimmetria-lehetőségek új formákat kínálnak, s a koreográfus hol igen változatosan él is velük, hol éppen a teljes azonosság vagy szimmetria nyugalmát hagyja működni. Végül bekapcsolódik a negyedik táncos is. Már nem csodálkozunk a technikán, inkább elgondolkoztat a szenttelen, gyakran tehetetlen emberi testtömegek jelensége, a karok és lábak kiegyenlített funkciója.

I/II/III/IIII

Koncz Zsuzsa felvételei

nánk, talán megijednénk: hogyan lehet ugyanazt négyszer végignézni? De a végén kiderült: a testek, testsúlyok, testterek többszörössége izgalmas különbséget kínál.

Az első test leereszkedésekor, majd bepördüléseit, olajozott átfordulásait, irányváltásait figyelve, legelső

A tapsrendnél pedig, amikor a legtöbb fényt kapja a színpad, végre meggyőződhetünk arról, hogy jól láttuk: a magyar Rózsavölgyi Zsuzsa is az előadók között volt. (A többiek: Nikoletta Rafaelisova, Eveline van Banuel, Artemis Stavridi.)